«БЕКІТЕМІН»
Темірбек Жүргенов атындағы Қазақ ұлттық өнер академиясы қабылдау комиссиясының төрағасының у.м.а
_________________ Ш. Ергөбек
(2026 жылғы «30» «сәуір» № 10 Ғылыми кеңес хаттамасы)

6В02186 «МҮСІН» БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ БОЙЫНША 2026-2027 ОҚУ ЖЫЛЫНЫҢ ТАЛАПКЕРЛЕРГЕ АРНАЛҒАН ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ЕМТИХАНДАРДЫҢ БАҒДАРЛАМАСЫ

Алматы, 2026 ж.

Құрастырушылар:
Жүнісбаев М.С. – «Көркемсурет» кафедрасының профессоры;
Орманбеков А.А. – аға оқытушы.
Асылбай Қ.Б.– аға оқытушы.

«Көркемсурет» кафедрасының мәжілісінде қарастырылды

«09» сәуір 2026 жыл. № 9 хаттама

«Көркемсурет» кафедрасының
меңгерушісі ____________________ Тұрғынбай Б.С.

«Кескіндеме, мүсін және дизайн» факультетінің академиялық сапа жөніндегі кеңесі
«13» сәуір 2026 жыл. № 9 хаттама

Академиялық сапа жөніндегі кеңесінің
төрағасы ____________________ Кайрамбаев Ж.

КЕЛІСІЛДІ:
«Кескіндеме, мүсін және дизайн»
факультетінің деканы ____________________ Байділда Б.Н.

6В02186 «МҮСІН» БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ
«МҮСІН» БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ БЕЙІНІ

1. Емтихан өткізудің мақсаты мен міндеттері

Қабылдау емтиханының мақсаты – оқуға түсушілердің білім деңгейін және оқуға практикалық дайындығын анықтау болып табылады.

Қабылдау емтиханының міндеттері:

- оқуға түсушінің практикалық дайындық деңгейін бағалау;
- талапкерлерден көркем кеңістікті ұйымдастыруды, композициялық шешім таба білу, адамның анатомиялық құрылысын игеру;
- практика жүзінде сурет салу шеберлігін, мүсінді сомдау қабілетін айқын көрсете алу;
- бейнелеу өнері теориясының дұрыс жолын таба білу және (реалистік) шынайы тұрғыда мүсінді сомдау заңдарын, қарапайым техникалық дағдыларды сауатты, кәсіби деңгейде анықтау;
- талапкердің дайындық деңгейін және дайындық бейініне сай білімге, шеберлікке және дағдыларға қойылатын талаптарға сәйкестігін белгілеу.

2. Шығармашылық емтихандар

1. **Сурет**–Жалаңаш адам тұрпаты (8 сағат) .
   Мүсін -Жалаңаш адам тұрпаты (8 сағат).
2. **Композиция** (6 сағат).

«Сурет» емтиханына ұсынылған талаптар

- бейнеленудегі нысандарды қағаз бетіне композициялық тұрғыда орналастыру;
- жалаңаш адам тұрпатының құрылымдық өзара-өлшемдік қозғалыстарын табу;
- адам тұлғасының буындарының құрылымдарына сараптама жасау;
- жалпы реңнен нақты реңдерге көшу;
- жұмыстың нақты мінездемесін бейнелеп көрсетіп аяқтау.

Көлем: кемінде (А2) 40х60, бірақ 60х80 см артық емес
Құрал: қарындаш, қағаз, өшіргіш, планшет.

«Мүсін» емтиханына қойылатын талаптар

- мүсіннің композициялық құрылымын айқындау талғам бойынша орналастыру;
- мүсіндегі форманың құрылымдық ара қашықтықтарын түсіне білу;
- мүсіндегі құрлымның өзара өлшемдіктерін көре білу;
- мүсіннің құрастыруына пластикалық қасиетімен толықтыруы;

- мүсіннің аумақтық құрлымның бейнелік ойын нақты талғамман ашып көрсету.
- сауатты композициялық шешім;
- жалаңаш адам тұрпатының қимылын, пластикасын, пропорциясын сауатты көрсете білу;
- этюдтің аяқтау деңгейі бөлшектерді шыңына жеткізу есебімен (бас, қол).

Орындалатын жұмыстың өлшемі: биіктігі - 90 см.

Материалы:ермексаз (пластилин), сазбалшық, стек, ілгек, қорғасын тіктеуіш.

Композиция емтиханына қойылатын талаптар

- тақырыптың нақты ойын ашып көрсететін шешімін табу;
- композицияның сауатты пластикалық образының шешімі;
- жұмысты бітіру деңгейі;
- композициядағы қарама-қарсылы реңдермен жарық көлеңкелердің жалпы түстік өзара қатынастарын көрсетіп беру;
- негізгілердің нақты бөлшектерін салып шығу жұмысын аяқтау және заттардың құралын анықтау.

Композицияның толықтай өлшемі: 25-30 см, 15см, 15см.

Материалы: бір түсті ермексаз (пластилин) немесе сазбалшық, сым, ағаш, балға, шеге, тістеуік.

Шығармашылық емтиханда талапкердің өзімен бірге стек, қорғасын тіктеуіш, ілгек және тапсырманы орындау үшін барлық қажетті материалдары болуы тиіс. Шығармашылық емтихан кезінде мүсіндік саз балшық пен темір қаңқасы академия тарапынан беріледі.

Талапкерге емтихан жұмысына қол қоюға, қандай да бір белгілер қоюға тыйым салынады. Қол қойылған, бөгде белгілер, таңбалар бар жұмыстарды емтихандық комиссия қарастырмайды.

3. Ұсынылатын әдебиеттер тізімі

Сурет

1. Эне Барчай Анатомия для художников / Эксмо, 2010г.
2. Готфрид Баммес Образ человека / Санкт-петербург, ООО «Дитон», 2011г.
3. Ли Н.Г. Голова человека. Основы учебного академического рисунка / Николай Геннадьевич Ли.- М: Эксмо, 2010г.
4. Могилевцев В.А. Основы рисунка. Учебное пособие. .- СПб:, 2007г.
5. Макарова М.Н. Рисунок и Перспективы: Теория и практика. Учебное пособие/ - М: Академический Проект, 2016.- 382 с.
6. Беляева, С.Е. Основы изобразительного искусства и художественного проектирования: учебник / С.Е. Беляева.- М: Академия, 2015.- 208 с.
7. Джульетта Аристид «Уроки классического рисунка», - Москва: МИФ,2017г.

Мүсін

1. Кайранов, Е.Б. Современное монументальное искусство Казахстана: традиции и новаторство [Текст]: монография / Е.Б. Кайранов.- Алматы: КазНАИ им.Т.Жургенова, 2018.- 240 с.

2.Синтез искусств в изобразительном искусстве Казахстана XX-XXI веков [Текст] / отв. за выпуск А.Б. Кежакулова, А.Т.Еспенова. - Алматы: ИЛИ МОН РК, 2017. - 328 с.

3.Ескерткіштер - елдіктің белгісі [Мәтін] = Памятники символы государственности: Фотоальбом. - Алматы: АСА, 2019.- 316 б.

4.Койчуманов, Т.О. О Семье и о том времени скульптор Марат Айнеков [Текст] / Т.О. Койчуманов.- Алматы, 2016.- 102с.

5.Жунисбаев, М. Мүсін [Текст] = Скульптура / Малик Жунисбаев.- Алматы: Интерпринт, 2018.- 40 б.

6.Мәңгілік мүсін [Мәтін] / құраст. Шәмшігүл Меңдиярова. - Алматы: Әдебиет баспасы, 2018.- 224 б.

7.Қазақ өнері. Бес томдық [Мәтін] = Казахское искусство. Т.3. Мүсін. Монументалды - сәндік өнер / Авт. К.А. Мұхамедиев.- Алматы: ЕлНұр, 2013.- 176 б.

8.Әбішев Әлемі [Мәтін] = Мир Абишева / құраст. Шәмшігүл Меңдиярова.- Алматы: Әдебиет баспасы, 2018.- 218 б.

9.Бинаш, Т. Мүсін [Мәтін] = Скульптура: каталог.Қола, қалайы, мәрмар, гранит, ағаш, шамот, гипс / Тілеуберді Бинаш.- Алматы: Өнер ордасы, 2012.- 112 б. Үш тілде

10.Мергенов, Е. Ретроспектива [Текст]: Альбом / Еркін Мергенов.- Алматы: RUAN, 2020.- 80 с.

11.Мелдешұлы, Т. Байырқұмның баласы [Мәтін]: Замандастар сөзі / Тілеуберді Мелдешұлы.- Алматы, 2014.- 260 б.

Композиция

1. Қазақстанның бейнелеу өнері Мүсін: каталог.- Алматы: ҚР мемлекттік Ә.Қастеев атындағы өнер мұражайы, 2010.- 212б.
2. Мергенов, Е. Имена в искусстве.Скульптура / Еркин Мергенов.- Алматы: Искусство, 2008.- 128с.
3. Бинаш, Т. Мүсін : каталог.Қола, қалайы, мәрмар, гранит, ағаш, шамот, гипс / Тілеуберді Бинаш.- Алматы: Өнер ордасы, 2012.- 112 б.
4. Ескерткіштер - елдіктің белгісі [Мәтін] = Памятники символы государственности: Фотоальбом. - Алматы: АСА,- 316 б. 2019
5. Жунисбаев, М. Мүсін [Текст] = Скульптура / Малик Жунисбаев.- Алматы: Интерпринт, 2018.- 40 б.
6. Койчуманов, Т.О. О Семье и о том времени скульптор Марат Айнеков [Текст] / Т.О. Койчуманов.- Алматы, 2016.- 102с
7. Мәңгілік мүсін [Мәтін] / құраст. Шәмшігүл Меңдиярова. - Алматы: Әдебиет баспасы, 2018.- 224 б.
8. Қазақ өнері. Бес томдық [Мәтін] = Казахское искусство. Т.3.Мүсін. Монументалды - сәндік өнер / Авт. К.А. Мұхамедиев.- Алматы: ЕлНұр, 2013.- 176 9.А.Сабитов Е.Мергенов каталог Алматы.2003г.
10. Кайранов, Е.Б. Современное монументальное искусство Казахстана: традиции и новаторство [Текст]: монография / Е.Б. Кайранов.- Алматы: КазНАИ им.Т.Жургенова, 2018.- 240 с
11. Әбішев Әлемі [Мәтін] = Мир Абишева / құраст. Шәмшігүл Меңдиярова.- Алматы: Әдебиет баспасы, 2018.- 218 б
12. Мергенов, Е. Ретроспектива [Текст]: Альбом / Еркін Мергенов.- Алматы

4. "СУРЕТ" пәні бойынша шығармашылық емтихандарды бағалау критерийлері

(сурет пен мүсін бойынша баллдар қосылып, ең жоғары 50 балл береді)

Балл	Дәстүрлі баға	Критерий
23-25	Өте жақсы (5)	*- қойылымның қағаз бетінде орналасуының ең үйлесімді шешімі табылған; - суреттің құрылымы бөлшектердің жалпыға қатысты пропорционалдығын көрсетеді; - берілген қойылымға бағына отырып жалпы рең түсін таңдау; - жұмыстың белгілі бір сатысының аяқталу деңгейіне қарай көлеңке-жарықтар мен бөлшектерін түбегейлі орындап шығу; - қойылым толық аяқталған.*
20-22	Өте жақсы (5-)	*- қойылымның қағаз бетінде орналасуының ең үйлесімді шешімі табылған; - суреттің құрылымы бөлшектердің жалпыға қатысты пропорционалдығын көрсетеді; - берілген қойылымға бағына отырып жалпы реңтүсін таңдау; - жұмыстың белгілі бір сатысының аяқталу деңгейіне қарай көлеңке-жарықтар мен бөлшектерін түбегейлі орындап шығу*
17-19	Жақсы (4+)	*- қойылымның қағаз бетінде орналасуының ең үйлесімді шешімі табылған; - орналасуының ең үйлесімді шешімі табылған; - суреттің құрылымы бөлшектердің жалпыға қатысты пропорционалдығын көрсетеді; - берілген қойылымға бағына отырып жалпы рең түсін таңдау.*
15-16	Жақсы (4)	*- барлық пункттер орындалған, бірақ бөлшектерді нақтылау мен қойылымды аяқтау толық орындалмаған.*
12-14	Жақсы (4-)	*- қойылым орташа деңгейде орындалған, кеңістіктегі заттарды тану деңгейі төмен және жұмыс толық аяқталмаған*

10-11	Қанағаттанарлық (3+)	*- барлық пункттер толық орындалмаған, қойылымды құру жеткілікті дәрежеде емес.*
7-9	Қанағаттанарлық (3)	*жұмыстың белгілі бір сатысының аяқталу деңгейі нашар,көлеңке-жарықтары мен бөлшектері толық орындалмаған.*
3-6	Қанағаттанарлық (3-)	*- суреттің құрылымы бөлшектердің жалпыға пропорционалдығын көрсетпеген, қойылымның реңдік түстерін таппаған.*
0-2	Қанағаттанарлықсыз (2)	*- қойылғанталаптардың ешқайсысы дұрысорындалмаған.*

"МҮСІН" пәні бойынша

(сурет пен мүсін бойынша баллдар қосылып, ең жоғары 50 балл береді)

Балл	Дәстүрлі баға	Критерий
23-25	Өте жақсы (5)	*- адам денесінің барлық бөлшегі нақты өлшеніп, жоғары деңгейде орындалған;* *- анатомиялық құрылымдарының пластикалық шешімдері кеңістікте сауатты табылған;* *- моделдің образдық сипаты сауатты ашылып жеке бөлшектері жоғарғы деңгейде шебер орындалған;* *- дене мүшелерінің орны дұрыс табылып, портреттік келбеті мен мінез-құлқы нақты әрі күрделі шешімде жасалған;* *- мүсінді сомдау толық аяқталған.*
20-22	Өте жақсы (5-)	*- адам денесінің барлық бөлшегі нақты өлшеніп, жоғары деңгейде орындалған;* *- анатомиялық құрылымдарының пластикалық шешімдері кеңістікте сауатты табылған;* *- моделдің образдық сипаты сауатты ашылып жеке бөлшектері жоғарғы деңгейде шебер орындалған;* *- дене мүшелерінің орны дұрыс табылып, портреттік келбеті мен мінез-құлқы нақты әрі күрделі шешімде жасалған.*
17-19	Жақсы (4+)	*- адам денесінің барлық бөлшегі нақты өлшеніп, жоғары деңгейде орындалған;*

		- анатомиялық құрылымдарының пластикалық шешімдері кеңістікте сауатты табылған; *- моделдің образдық сипаты сауатты ашылып жеке бөлшектері жоғарғы деңгейде шебер орындалған;* *- дене мүшелерінің орны дұрыс табылған, портреттік келбеті мен мінез-құлқының нақты шешімі табылмаған.*
15-16	Жақсы (4)	*- адам денесінің барлық бөлшегі нақты өлшеніп, дұрыс орындалған;* *- анатомиялық құрылымдарының пластикалық шешімдері кеңістікте сауатты табылған;* *- моделдің образдық сипаты сауатты ашылып жеке бөлшектері жоғарғы деңгейде шебер орындалған;* *- дене мүшелерінің орны дұрыс табылған, портреттік келбеті мен мінез-құлқының нақты шешімі табылмаған;* *- жұмыстың жалпы образдық шешімі табылып аяқталған, бірақ жеке бөлшектері толық сауатты орындалмаған.*
12-14	Жақсы (4-)	*- адам денесінің барлық бөлшегі дұрыс орындалмаған;* *- анатомиялық құрылымдарының пластикалық шешімдері кеңістікте толық табылмаған;* *- моделдің образдық сипаты сауатты ашылған, жеке бөлшектері толық орындалмаған;* *- дене мүшелерінің орны дұрыс табылған, портреттік келбеті мен мінез-құлқының нақты шешімі табылмаған;* *- жұмыстың жалпы образдық шешімі толық ашылмаған.*
10-11	Қанағаттанарлық (3+)	*- адам денесінің барлық бөлшегі дұрыс орындалмаған;*

		- анатомиялық құрылымдарының пластикалық шешімдері кеңістікте толық табылмаған; *- моделдің образдық сипаты сауатты ашылған, жеке бөлшектері толық орындалмаған;* *- дене мүшелерінің орны дұрыс табылған, портреттік келбеті мен мінез-құлқының нақты шешімі табылмаған.*
7-9	Қанағаттанарлық (3)	*- адам денесінің барлық бөлшегі дұрыс орындалмаған;* *- анатомиялық құрылымдарының пластикалық шешімдері кеңістікте толық табылмаған;* *- моделдің образдық сипаты сауатты ашылмаған, жеке бөлшектері толық орындалмаған;* *- дене мүшелерінің орны дұрыс табылған, портреттік ұқсастықтың шешімі табылмаған.*
3-6	Қанағаттанарлық (3-)	*- адам денесінің барлық бөлшегі толық орындалмаған;* *- анатомиялық құрылымдарының пластикалық шешімдері кеңістікте толық табылмаған;* *- дене мүшелерінің орны дұрыс табылмаған, портреттік ұқсастықтың шешімі табылмаған.*
0-2	Қанағаттанарлықсыз (2)	*- қойылған міндеттердің ешқайсысын орындамаған кезде.*

"КОМПОЗИЦИЯ" пәні бойынша
(50 балл)

Балл	Дәстүрлі баға	Критерий
45-50	Өте жақсы (5)	- тақырыптың шешімі жоғары деңгейде сауатты ашылған; - өзіндік шығармашылық көзқарасын сауатты көрсеткен; - адам мен жан-жануардың түр келбеттерінің пропорциялық анатомиялық заңдылықтарын сақтаған; - кеңістіктікте композициялық, пластикалық және динамикалық шешімдері жоғары денгейде ашылған; - композициялық шығарманың жеке бөліктері нақты сомдалған; - композициядағы біліктілігін жоғары деңгейде көрсеткен; - композициялық тапсырма толық орындалған.
41-44	Өте жақсы (5-)	- тақырыптың шешімі жоғары деңгейдесауатты ашылған; - өзіндік шығармашылық көзқарасын сауатты көрсеткен; - адам мен жан-жануардың түр келбеттерінің пропорциялық анатомиялық заңдылықтарын сақтаған; - кеңістіктікте композициялық, пластикалық және динамикалық шешімдері жоғары денгейде ашылған; - композициялық шығарманың жеке бөліктері нақты сомдалған; - композициядағы біліктілігін жоғары деңгейде көрсеткен.
36-40	Жақсы (4+)	- тақырыптың шешімі сауатты ашылған; - өзіндік шығармашылық көзқарасын сауатты көрсеткен; - адам мен жан-жануардың түр келбеттерінің пропорциялық анатомиялық заңдылықтарын сақтаған;

		- кеңістіктікте композициялық, пластикалық және динамикалық шешімдері жоғары денгейде ашылған; - композициялық шығарманың жеке бөліктерідұрыс сомдалған.
31-35	Жақсы (4)	- тақырыптың шешімі сауатты ашылған; - өзіндік шығармашылық көзқарасын сауатты көрсеткен; - адам мен жан-жануардың түр келбеттерінің пропорциялық анатомиялық заңдылықтарын сақтаған; - кеңістіктікте композициялық, пластикалық және динамикалық шешімдері ашылған; - композициялық шығарманың жеке бөліктері дұрыс сомдалмаған.
26-30	Жақсы (4-)	- тақырыптың шешімі сауатты ашылған; - өзіндік шығармашылық көзқарасын сауатты көрсеткен; - адам мен жан-жануардың түр келбеттерінің пропорциялық анатомиялық заңдылықтарын сақтаған; - кеңістіктікте композициялық, пластикалық және динамикалық шешімдері толық ашылмаған; - композициялық шығарманың жеке бөліктері дұрыс сомдалмаған.
20-25	Қанағаттанарлық (3+)	- тақырыптың шешімі сауатты ашылған; - өзіндік шығармашылық көзқарасын сауатты көрсеткен; - адам мен жан-жануардың түр келбеттерінің пропорциялық анатомиялық заңдылықтарын дұрыс сақтамаған; - кеңістіктікте композициялық, пластикалық және динамикалық шешімдері толық ашылмаған; - композициялық шығарманың жеке бөліктері дұрыс сомдалмаған.
15-19	Қанағаттанарлық (3)	- тақырыптың шешімі сауатты ашылған; - өзіндік шығармашылық көзқарасы сауатты көрсетілмеген;

		- адам мен жан-жануардың түр келбеттерінің пропорциялық анатомиялық заңдылықтарын дұрыс сақтамаған; - кеңістіктікте композициялық, пластикалық және динамикалық шешімдері толық ашылмаған; - композициялық шығарманың жеке бөліктері дұрыс сомдалмаған.
5-14	Қанағаттанарлық (3-)	- тақырыптың шешімі дұрыс ашылмаған; - өзіндік шығармашылық көзқарасы сауатты көрсетілмеген; - адам мен жан-жануардың түр келбеттерінің пропорциялық анатомиялық заңдылықтарын дұрыс сақтамаған; - кеңістіктікте композициялық, пластикалық және динамикалық шешімдері орындалмаған; - композициялық шығарманың жеке бөліктері дұрыс сомдалмаған.
0-4	Қанағаттанарлықсыз (2)	- қойылған міндеттердің ешқайсысын орындамаған кезде.